

SEVERI

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 10 września 2009 r. *

W sprawie C-446/07

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale civile di Modena (Włochy) postanowieniem z dnia 26 września 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 października 2007 r., w postępowaniu

Alberto Severi, działający w imieniu własnym a także jako przedstawiciel prawny Cavazzuti e figli SpA, obecnie Grandi Salumifici Italiani SpA,

przeciwko

Regione Emilia-Romagna,

przy udziale:

Associazione fra Produttori per la Tutela del „Salame Felino”,

* Język postępowania: włoski.

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i J. Malenovský (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: N. Nanchev, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 grudnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu A. Severiego i Grandi Salumifici Italiani SpA przez G. Fortego oraz C. Marinuzziego, avvocati,

- w imieniu Regione Emilia-Romagna przez G. Puliattiego, avvocato,

- w imieniu Associazione fra Produttori per la Tutela del „Salame Felino” przez S. Magelliego oraz A. Ballestrazziego, avvocati,

- w imieniu rządu greckiego przez I. Chalkię, V. Kondolaimosa oraz M. Tassopoulou, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu włoskiego przez R. Adama działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Fiorentina, avvocato dello Stato,

- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez C. Cattabrigę oraz B. Doherty'ego, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 7 maja 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz.U. L 109, s. 29), art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 208, s. 1), a także art. 15 ust. 2 pierwszej dyrektywy Rady z dnia 21 grudnia 1988 r. mającej na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (Dz.U. 1989, L 40, s. 1).

- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy A. Severim działającym w imieniu własnym oraz w imieniu Grandi Salumifici Italiani SpA (zwanej dalej „GSI”), dawniej Cavazzuti e figli SpA, a regionem Emilia-Romagna w przedmiocie etykietowania kielbas salami sprzedawanych przez GSI pod nazwą „Salame tipo Felino”.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

Dyrektywa 2000/13

- 3 Motyw 4 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie reguł wspólnotowych o charakterze ogólnym, stosowanych horyzontalnie do wszystkich środków spożywczych wprowadzonych do obrotu”.

- 4 Zgodnie z motywem 6 dyrektywy 2000/13:

„Zasadniczym względem brany pod uwagę przy przyjmowaniu wszelkich przepisów dotyczących etykietowania środków spożywczych powinna być potrzeba informowania i ochrony konsumenta”.

5 Motyw 8 tej dyrektywy stanowi:

„Szczegółowe etykietowanie, w szczególności określające dokładnie charakter i właściwości produktu, które umożliwiają konsumentowi dokonanie wyboru z pełną wiedzą o stanie faktycznym, jest najbardziej właściwe, ponieważ stwarza ono najmniej przeszkód w wolnym handlu”.

6 Artykuł 1 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa dotyczy etykietowania środków spożywczych, które mają być dostarczone jako takie konsumentowi końcowemu, oraz niektórych aspektów odnoszących się do ich prezentacji i reklamy.

[...]

3. Do celów niniejszej dyrektywy:

- a) »etykietowanie« oznacza wszelkie wyrazy, dane szczegółowe, znaki towarowe, nazwy marek, ilustracje lub symbole odnoszące się do środków spożywczych i umieszczone na każdym opakowaniu, dokumencie, uwadze, etykiecie, obwódce lub pierścieniu towarzyszącym lub odnoszącym się do takiego środka spożywczego;

[...]”.

7 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy 2000/13 stanowi, co następuje:

„1. Etykietowanie i zastosowane metody etykietowania nie mogą:

a) wprowadzać nabywcy w błąd, w szczególności:

- i) co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego charakteru, tożsamości, właściwości, składu, ilości, trwałości, źródła lub pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji;

[...]

3. Zakazy lub ograniczenia określone w ust. 1 i 2 stosuje się również do:

- a) prezentacji środków spożywczych, w szczególności ich kształtu, wyglądu lub opakowania, zastosowanych materiałów opakowaniowych, sposobu, w jaki są one ustawione, oraz otoczenia, w jakim są pokazywane;

b) reklamy”.

8 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy ustanawia wyczerpujący wykaz informacji, które obowiązkowo muszą znaleźć się na etykietach środków spożywczych. Punkt 7 tego przepisu nakazuje zamieszczenie informacji o nazwie lub firmie i adresie wytwórcy lub pakującego albo sprzedawcy posiadającego siedzibę we Wspólnocie, z kolei pkt 8 nakazuje zawrzeć szczegółowe dane dotyczące źródła lub pochodzenia, których niepodanie może w istotnym stopniu wprowadzać w błąd konsumenta co do prawdziwego źródła lub pochodzenia danego środka spożywczego.

9 Artykuł 5 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„1. Nazwa, pod którą sprzedawany jest środek spożywczy, jest nazwą przewidzianą w przepisach wspólnotowych, mających do niego zastosowanie.

a) W przypadku braku przepisów wspólnotowych nazwa, pod którą produkt jest sprzedawany, jest nazwą przewidzianą w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych mających zastosowanie w państwie członkowskim, w którym produkt jest sprzedawany konsumentowi końcowemu lub zakładom żywienia zbiorowego.

Jeżeli to nie wystarczy, nazwa, pod którą produkt jest sprzedawany, jest nazwą zwyczajową w państwie członkowskim, w którym produkt jest sprzedawany konsumentowi końcowemu lub zakładom żywienia zbiorowego, lub opisem środka spożywczego oraz, jeżeli to niezbędne, opisem jego użycia, który jest wystarczająco zrozumiały, by umożliwić nabywcy rozpoznanie jego prawdziwego rodzaju oraz odróżnienie go od innych produktów, z którymi może być on mylony.

[...]”.

Rozporządzenie nr 2081/92

- 10 Wprawdzie sąd krajowy odwołuje się w postanowieniu odsyłającym do rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 93, s. 12) zmieniającego rozporządzenie nr 2081/92, to z okoliczności faktycznych sporu przed sądem krajowym wynika, że rozporządzenie nr 510/2006 nie ma zastosowania do tego sporu. W odniesieniu do dnia, w którym władze włoskie nałożyły karę na Cavazutti e figli SpA ma natomiast zastosowanie rozporządzenie nr 2081/92, zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2796/2000 z dnia 20 grudnia 2000 r. (Dz.U. L 324, s. 26, zwane dalej „zmienionym rozporządzeniem nr 2081/92”).
- 11 Zmienione rozporządzenie nr 2081/92 ustanawia zasady ochrony nazw pochodzenia (ChNP) i oznaczeń geograficznych (ChOG) produktów rolnych i środków spożywczych. Ochrona ta jest przyznawana, w przypadku gdy cechy charakterystyczne produktów rolnych i środków spożywczych są powiązane z ich pochodzeniem geograficznym zgodnie ze wspólnotową procedurą rejestracji.
- 12 Motyw 4 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 stanowi, że „ze względu na dużą różnorodność produktów wprowadzanych na rynek i dużą ilość dostarczanych o nich informacji, konsumenci potrzebują jasnych i treściwych informacji o pochodzeniu produktów, w celu łatwiejszego dokonania wyboru”.

13 Motyw 5 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 stanowi, co następuje:

„znakowanie produktów rolnych i środków spożywczych podlega przepisom ogólnym określonym w dyrektywie [2000/13]; ze względu na ich specyficzny charakter należy przyjąć dodatkowe przepisy szczegółowe dla produktów rolnych i środków spożywczych z określonego obszaru geograficznego”.

14 Zgodnie z motywem 7 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 „ramy przepisów wspólnotowych w sprawie ochrony pozwoleń na stworzenie oznaczeń geograficznych oraz nazw pochodzenia, ponieważ stosując bardziej jednolite metody postępowania, przepisy takie zapewnią jednakowe warunki konkurencji dla producentów oznakowanych w taki sposób produktów i zwiększą wiarygodność takich produktów u konsumentów”.

15 Zgodnie z art. 1 ust. 2 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 niniejsze rozporządzenie stosuje się, nie naruszając innych przepisów szczególnych Wspólnoty.

16 Artykuł 3 ust. 1 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 stanowi:

„Nazwy, które stały się nazwami rodzajowymi, nie mogą być zarejestrowane.

Dla celów niniejszego rozporządzenia »nazwa, która stała się nazwą rodzajową« oznacza nazwę produktu rolnego lub środka spożywczego, która, pomimo że odnosi się do miejsca lub regionu, w którym produkt ten lub środek spożywczy był pierwotnie

produkowany albo wprowadzany na rynek, stała się nazwą powszechną produktu rolnego lub środka spożywczego.

W celu ustalenia, czy nazwa stała się rodzajową, czy też nie, brane będą pod uwagę wszystkie czynniki, w szczególności:

- istniejąca sytuacja w państwie członkowskim, z którego nazwa pochodzi, a także na obszarach spożycia,

- istniejąca sytuacja w innych państwach członkowskich,

- odnośne przepisy prawa krajowego i przepisów Wspólnoty.

Gdy w wyniku zastosowania procedury określonej w art. 6 i 7 wniosek o rejestrację zostaje odrzucony, ponieważ nazwa stała się rodzajowa, Komisja opublikuje tę decyzję w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*".

- 17 Artykuł 5 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 opisuje procedurę, której poddane zostaje państwo członkowskie, gdy złożony zostaje wniosek o rejestrację. Ustęp 5 tego artykułu stanowi:

„Państwo członkowskie sprawdzi, czy wniosek jest uzasadniony i przekaże wniosek [...] Komisji, jeśli uzna, iż spełnione zostały wymogi niniejszego rozporządzenia.

Takie państwo członkowskie może udzielić, tylko na zasadach przejściowych, na poziomie krajowym, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, ochrony nazwie przekazanej w zalecany sposób oraz, w odpowiednim przypadku, ustanowić okres dostosowawczy od daty przekazania;

[...]

Taka przejściowa ochrona krajowa wygasa w dniu, w którym zostaje podjęta decyzja o rejestracji na mocy niniejszego rozporządzenia. [...]

[...]”.

- 18 Artykuł 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 stanowi, że „[n]azwy chronione nie mogą stać się nazwami rodzajowymi”.

Uregulowania krajowe

- 19 Zgodnie z art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109 z dnia 27 stycznia 1992 r., który dokonał transpozycji przepisów art. 2 ust. 1 lit. a) pkt i) dyrektywy Rady 79/112/EWG z dnia 18 grudnia 1978 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych przeznaczonych na sprzedaż konsumentowi końcowemu (Dz.U. 1979, L 33, s. 1), którego postanowienia znajdują się od tego czasu w art. 2 ust. 1 lit. a) pkt i) dyrektywy 2000/13 uchylającej i zastępującej dyrektywę 79/112 (zwaną dalej „dekretom ustawodawczym nr 109/92”):

„1. Celem etykietowania i zastosowanych metod etykietowania jest zapewnienie konsumentowi prawidłowej i przejrzystej informacji. Etykietowania należy dokonywać w taki sposób, żeby:

- a) nie wprowadzać nabywcy w błąd co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego cech, tożsamości, jakości, składu, ilości, okresu przydatności do spożycia, źródła lub pochodzenia lub sposobu wytwarzania albo uzyskania rozpatrywanego środka;

[...]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 20 GSI, której siedziba znajduje się w Modenie, produkuje i wprowadza na rynek kiełbasy salami.

I - 8074

- 21 W dniu 12 grudnia 2002 r. policja w Mediolanie poinformowała A. Severiego we własnym imieniu oraz jako przedstawiciela prawnego GSI, że zarzucane jest tej spółce naruszenie art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92 w sprawie etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych za wprowadzanie na rynek kielbas salami produkowanych w Modenie, których etykieta zawiera nazwę „Salame tipo Felino”.
- 22 Raport z postępowania w sprawie naruszenia wskazuje, po pierwsze, że na rozpatrywanej przed sądem krajowym etykiecie, słowo „tipo” (rodzaj) jest napisane zbyt małymi literami, żeby było wystarczająco widoczne, i po drugie, że inne zawarte na etykiecie informacje dotyczą jedynie składników, nazwy i siedziby spółki produkującej, nie zaś miejsca produkcji ani tego, że pokrywa się ono z siedzibą spółki produkującej. Raport ten podsumowuje, że w świetle tych elementów etykietowanie produktu może wprowadzać w błąd konsumenta co się tyczy źródła lub pochodzenia salami, ponieważ nie pozwala na klarowne i prawidłowe określenie pochodzenia towaru, przez które rozumie się miejsce, gdzie mięso zostało przetworzone i opakowane. Nazwa „Salame tipo Felino” odnosi się bowiem do tradycyjnej metody wytwarzania i do miejsca produkcji, tj. obszaru gminy Felino położonej w regionie Emilia-Romagna, prowincji Parmy, co nie odpowiada okolicznościom sprawy przed sądem krajowym, gdyż jej przedmiotem jest środek spożywczy produkowany w Modenie, także położonej w regionie Emilii-Romagnii, ale w prowincji Modeny.
- 23 Na podstawie twierdzeń wspomnianego raportu policji mediolańskiej w dniu 16 maja 2006 r. władze regionu Emilia-Romagna nałożyły na A. Severiego karę administracyjną o wysokości 3108,33 EUR za naruszenie art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92.
- 24 W swojej decyzji, która popiera wykładnię dokonaną przez policję, region Emilia-Romagna uznał, że nazwa „Salame Felino” opisuje produkt autentyczny i typowy, charakterystyczny dla obszaru gminy Felino. W związku z tym, że właściwości Salame Felino nie można przypisać kielbasom wytwarzanych na podstawie podobnego przepisu, jednakże pochodzącym z innego obszaru lub wywodzącym się z „fabrycznego” sposobu produkcji, w celu wykluczenia prawdopodobieństwa wprowadzania w błąd

konsumenta nie wystarczy dodać wzmiankę „tipo”. Rozpatrywana przed sądem krajowym etykieta może zatem wprowadzić konsumenta w błąd co do miejsca produkcji spornego produktu, nie pozwalając mu z tego względu podjąć świadomej decyzji o zakupie.

- 25 A. Severi zakwestionował karę w dniu 16 maja 2006 r. przed Tribunale civile di Modena (sądem ds. cywilnych w Modenie). Na poparcie swojej skargi stwierdził on, że art. 2 dyrektywy 2000/13 wdrożonej za pomocą art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92, mający na celu stosowanie metod etykietowania środków spożywczych w taki sposób, żeby nie wprowadzały w błąd konsumenta co do źródła i pochodzenia produktu, należy interpretować w związku z innymi przepisami wspólnotowymi, a w szczególności zmienionym rozporządzeniem nr 2081/92. Dyrektywa 2000/13 nie zawiera bowiem żadnej definicji pojęcia źródła i pochodzenia, można je natomiast znaleźć w zmienionym rozporządzeniu nr 2018/92.
- 26 Region Emilia-Romagna oddalił te argumenty, powołując się na autonomiczny charakter art. 2 dyrektywy 2000/13, którego interpretacja nie wymaga żadnego odniesienia do zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 i który ma zastosowanie do braku zgodności pomiędzy miejscem przywołanym na etykiecie a rzeczywistym miejscem produkcji bez względu na to, czy omawiana nazwa pochodzenia podlega ochronie czy też nie.
- 27 Argumentacja regionu Emilia-Romagna oparta na autonomii art. 2 dyrektywy 2000/13 nie przekonała Tribunale civile di Modena. Uwzględniając twierdzenia strony skarżącej przed sądem krajowym, wspomniany Tribunale uznał, że pojęcie źródła i pochodzenia nie może zostać ograniczone do miejsca, w którym znajduje się siedziba producenta, ale powinno odpowiadać oczekiwaniom konsumenta w związku z nazwą miejscową dotyczącą rodzaju produktu i jego cech jakościowych. Celem ustalenia, czy etykietowanie produktu rozpatrywanego przed sądem krajowym należy uznać za mylące, sąd krajowy uznał, że konieczne jest zdefiniowanie pod względem prawnym nazwy „Salame Felino”. Sąd ten też uznał, że należy sprawdzić, czy wskazana nazwa odsyła do konkretnego przepisu lub rodzaju produktu i stanowi zatem nazwę rodzajową lub czy też odsyła ona do jakości, cech, renomy zawdzięczanej wyłącznie

lub przede wszystkim środowisku geograficznemu pochodzenia produktu i w związku z tym stanowi prawdziwą nazwę pochodzenia w rozumieniu zmienionego rozporządzenia nr 2081/92.

28 W związku z istnieniem wspólnego znaku towarowego, którego przedmiot stanowi wyrażenie „Salame Felino”, sąd krajowy uznał za konieczne zdefiniowanie, jaki jest wzajemny stosunek pomiędzy tym znakiem a nazwą używaną w dobrej wierze od ponad dziesięć lat przez przedsiębiorców posiadających swoją siedzibę poza obszarem gminy Felino.

29 Mając na uwadze powyższe, Tribunale civile di Modena postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy wykładni art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia (EWG) nr 2081/92 [obecnie art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 510/2006] w związku z art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92 (art. 2 dyrektywy 2000/13) należy dokonywać w ten sposób, że nazwa produktu spożywczego zawierająca odniesienia geograficzne, w stosunku do której przekazany do Komisji Wspólnot Europejskich wniosek o zarejestrowanie nazwy jako chronionej nazwy pochodzenia (ChNP) lub jako chronionego oznaczenia geograficznego (ChOG), w rozumieniu wskazanych rozporządzeń, został na poziomie krajowym »odrzucony« lub wstrzymany, powinna być uznana za nazwę rodzajową, przynajmniej w odniesieniu do okresu, w którym takie »odrzuconie« lub »wstrzymanie« wywołuje skutki?

2) Czy wykładni art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2081/92 (obecnie art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 510/2006) w związku z art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92 (art. 2 dyrektywy 2000/13) należy dokonywać w ten sposób, że nazwa produktu spożywczego zawierająca odwołanie do miejsca, niezarejestrowana jako chroniona nazwa pochodzenia (ChNP) lub jako chronione oznaczenie geograficzne (ChOG), w rozumieniu wskazanych rozporządzeń, może być zgodnie z prawem stosowana na rynku europejskim przez producentów, którzy stosowali ją w dobrej wierze i w sposób ciągły przez długi czas przed wejściem w życie rozporządzenia nr 2081/92 (obecnie rozporządzenia nr 510/2006) i w okresie następującym po tym wejściu w życie?

- 3) Czy wykładni art. 15 ust. 2 dyrektywy 89/104 [...] należy dokonywać w ten sposób, że podmiot uprawniony do stosowania na produkcie spożywcym znaku wspólnego, zawierającego odniesienie geograficzne, nie może zakazać producentom produktu, mającego takie same cechy, oznaczenia go nazwą podobną do nazwy występującej w znaku wspólnym, jeżeli wskazani producenci stosowali taką nazwę w dobrej wierze w sposób ciągły i przez długi okres czasu poprzedzający dzień zarejestrowania rzeczzonego znaku wspólnego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 30 W pytaniu pierwszym sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy nazwę geograficzną, w odniesieniu do której wnioski o rejestrację jako ChNP lub ChOG został na poziomie krajowym odrzucony lub wstrzymany należy uznać za nazwę rodzajową, przynajmniej w odniesieniu do okresu, w którym takie odrzucenie lub wstrzymanie wywołuje skutki.
- 31 Na wstępie należy przypomnieć, że u podstaw pytania pierwszego, którego dopuszczalność jest kwestionowana przez rząd włoski i Komisję, leży argumentacja przywołana przez GSI w ramach skargi wniesionej przez tę spółkę na sankcję nałożoną na nią za naruszenie art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92.
- 32 Na poparcie skargi, której celem jest ustalenie, że etykietowanie kiełbas salami wprowadzanych na rynek przez GSI pod nazwą „Salame tipo Felino” nie jest mylące w rozumieniu art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92, spółka ta przedstawia dwa argumenty.

- 33 GSI twierdzi, po pierwsze, że omawianego przed sądem krajowym etykietowania nie można uznać za mylące, jeżeli nazwę „Salame tipo Felino” należy traktować jako nazwę rodzajową w rozumieniu art. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92. GSI następnie twierdzi, że nazwę „Salame tipo Felino” należy uznać za rodzajową, w zakresie w jakim wniosek o rejestrację nazwy „Salame Felino” jako ChOG został złożony przez dwa związki producentów lokalnych i że z dniem nałożenia kary rozpatrywanej przed sądem krajowym wniosek ten nie został rozstrzygnięty.
- 34 Sąd krajowy uznał za bezsporny element pierwszy argumentacji GSI i w konsekwencji przekazał do Trybunału jedynie element drugi tej argumentacji, który stanowi przedmiot pytania pierwszego.
- 35 Jednakże zarówno rząd włoski, jak i Komisja kwestionują założenie, zgodnie z którym charakter rodzajowy nazwy „Salame tipo Felino” w rozumieniu art. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 ma znaczenie w kontekście oceny mylącego charakteru etykiety w rozumieniu art. 2 dyrektywy 2000/13. Twierdzą oni, że wspomniane pytanie dotyczące znaczenia pod względem prawnym samej nazwy jest niedopuszczalne ze względu na brak związku ze sporem przed sądem krajowym, który dotyczy mylącego charakteru etykiety zawierającej nazwę produktu.
- 36 Przed zbadaniem pytania co do istoty należy zatem orzec w przedmiocie jego dopuszczalności.

W przedmiocie dopuszczalności pytania

- 37 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach postępowania w trybie art. 234 WE to zasadniczo do sądu krajowego, przed którym zawiśł spór, należy ocena zarówno konieczności uzyskania orzeczenia w trybie prejudycjalnym dla możliwości orzeczenia

przez niego w sprawie, jak i znaczenia przedstawionych Trybunałowi pytań dla sprawy. Trybunał może jednak odmówić orzeczenia w przedmiocie pytania prejudycjalnego postawionego przez sąd krajowy, w szczególności gdy będzie oczywiste, iż żądana wykładnia prawa wspólnotowego nie ma żadnego związku z okolicznościami faktycznymi bądź przedmiotem sporu przed sądem krajowym — nie jest zatem obiektywnie konieczna dla rozstrzygnięcia tego sporu (zob. w szczególności wyroki: z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie C-421/97 Tarantik, Rec. s. I-3633, pkt 33; a także z dnia 15 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych C-393/04 i C-41/05 Air Liquide Industries Belgium, Zb.Orz. s. I-5293, pkt 24).

38 Należy oczywiście podkreślić, że charakter rodzajowy nazwy w rozumieniu art. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 nie wyklucza a priori ewentualnie mylącego charakteru takiego etykietowania produktów. Jak podkreśliła rzecznik generalna w pkt 53 i 54 swojej opinii, istnieją okoliczności, w których konsument rzeczywiście mógł być wprowadzony w błąd poprzez zastosowanie nazwy rodzajowej na etykiecie produktu, mając na względzie właściwości nieodłącznie związane z etykietą danego produktu. W związku z tym, fakt, że stosowanie przez producenta ze swojej definicji niepodlegającej ochronie nazwy rodzajowej, nie narusza zmienionego rozporządzenia nr 2081/92, nie musi oznaczać, że interesy konsumentów chronione dyrektywą 2000/13 są zagwarantowane.

39 Niemniej jednak wbrew twierdzeniom rządu włoskiego i Komisji znaczenie nazwy pod względem prawnym, a w szczególności jej ewentualnie mylący charakter stanowi jeden z elementów, który nie będąc jedynym decydującym, może zostać skutecznie uwzględniony w ramach oceny mylącego charakteru etykiety.

40 Bowiem Komisja w celu ustalenia, czy dana nazwa stałą się czy też nie nazwą rodzajową, musi uwzględnić szereg czynników, a w szczególności zgodnie z art. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 „istniejącą sytuację w państwie członkowskim, z którego nazwa pochodzi, a także na obszarach spożycia”. Sąd krajowy ze swojej strony musi także uwzględnić te czynniki w celu ustalenia, czy etykieta danego produktu może wprowadzić konsumenta w błąd w rozumieniu art. 2 ust. 1 dyrektywy 2000/13.

- 41 Z tego wynika, że w ramach oceny ewentualnie mylącego charakteru etykiety produktu w sprawie przed sądem krajowym, do której przeprowadzenia sąd ten jest zobowiązany, istotnym jest, czy omawiana nazwa jest nazwą rodzajową.
- 42 Z powyższego wynika, że pytanie, z którym zwrócił się sąd krajowy, nie jest oczywiście nieistotne dla rozstrzygnięcia sporu przed tym sądem i jest zatem dopuszczalne.

Co do istoty

- 43 Na wstępie należy podnieść, że pytanie pierwsze zawarte w postanowieniu odsyłającym odnosi się do dwóch okoliczności stanu faktycznego. Po pierwsze, nazwa „Salame Felino” stanowi przedmiot wniosku o rejestrację jako ChNP lub ChOG w rozumieniu zmienionego rozporządzenia nr 2081/92, i po drugie, przekazanie tego wniosku Komisji zostało następnie odrzucone lub przynajmniej wstrzymane przez władze włoskie.
- 44 Z lektury przepisów art. 5 ust. 4 i 5 w związku z art. 6 ust. 2–5 i art. 3 ust. 1 akapit ostatni zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 wynika, że ostatecznie wyłącznie Komisja jest właściwa do orzekania w przedmiocie wniosków o rejestrację przekazywanych jej przez władze krajowe, przyznając wnioskowaną ochronę albo przeciwnie, odmawiając rejestracji ze względu na ewentualny charakter rodzajowy rozpatrywanej nazwy. W związku z tym okoliczność, że wniosek o rejestrację został odrzucony lub wstrzymany przez władze krajowe, a także przyczyny takiego stanu rzeczy, nie wpływają w żaden sposób na odpowiedź na pytanie, z którym zwrócił się sąd krajowy.
- 45 Z tego powodu sąd krajowy, powołując się na przepisy art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92, zmierza zasadniczo do ustalenia, czy

w pewnych okolicznościach nie istnieje domniemanie charakteru rodzajowego nazwy od momentu, jak wniosek o rejestrację już został złożony, przed podjęciem decyzji przez Komisję, co obejmuje okres przynajmniej pomiędzy datą złożenia tego wniosku a datą ewentualnego przekazania wniosku do Komisji przez władze krajowe.

46 W tym względzie odwołując się do art. 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92, sąd krajowy zdaje się dążyć do ustalenia, czy wykładnia a contrario tego przepisu nie prowadzi do takiego domniemania.

47 Należy stwierdzić, że tak nie jest. Artykuł 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 stanowi, że nazwy (już) chronione nie mogą stać się nazwami rodzajowymi. Oczywiście a contrario z tego przepisu wynika, że nazwy jeszcze niepodlegające ochronie z tego względu, że stanowią przedmiot wniosku o rejestrację mogą stać się nazwami rodzajowymi z braku przeszkód wynikających z faktu podlegania ochronie.

48 Jednakże taka wykładnia a contrario nie pozwala wywieść nic ponad możliwość, że dana nazwa może stać się nazwą rodzajową. Taka wykładnia nie pozwala natomiast uznać nazw jeszcze niepodlegających ochronie, w odniesieniu do których złożony został wniosek o rejestrację za nazwy rodzajowe.

49 Z powyższego wynika, że art. 3 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 nie można interpretować w taki sposób, że nazwę stanowiącą przedmiot wniosku o rejestrację należy uznać za rodzajową, w czasie gdy wniosek o rejestrację może zostać przekazany Komisji.

- 50 Powyższy wniosek wzmacnia sama treść pojęcia charakteru rodzajowego sprecyzowana w orzecznictwie Trybunału. W istocie uzyskanie charakteru rodzajowego przez nazwę danego produktu następuje w wyniku procesu obiektywnego, w trakcie którego nazwa ta, pomimo że zawierała odniesienie do geograficznego miejsca, w którym dany produkt był pierwotnie produkowany albo wprowadzany na rynek, stała się nazwą powszechną tego produktu (zobacz podobnie wyroki: z dnia 25 października 2005 r. w sprawach połączonych C-465/02 i C-466/02 Niemcy i Dania przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-9115, pkt 75–100; a także z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie C-132/05 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-957, pkt 53).
- 51 W tych okolicznościach fakt, że rozpatrywana przed sądem krajowym nazwa stanowi przedmiot wniosku o rejestrację jako taka, nie wpływa na wynik wspomnianego obiektywnego procesu upowszechnienia lub oddzielenia nazwy od terytorium.
- 52 Ponadto należy podnieść, że zastosowanie domniemania charakteru rodzajowego wynikającego ze złożenia wniosku o rejestrację stoi na przeszkodzie celom realizowanym przez zmienione rozporządzenie nr 2081/92.
- 53 System rejestracji nazw jako ChNP lub ChOG wprowadzony zmienionym rozporządzeniem nr 2081/92 spełnia bowiem jednocześnie wymóg ochrony konsumenta, co wynika z motywu 4 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92, oraz potrzebę utrzymania uczciwej konkurencji pomiędzy producentami, co wynika z motywu 7 tego rozporządzenia. Tymczasem uznanie charakteru rodzajowego danej nazwy z samej definicji sprzeciwia się przyznaniu omawianej ochrony. I tak uznanie danej nazwy za rodzajową jedynie ze względu na złożenie wniosku o jej rejestrację, która to nazwa ostatecznie okaże się nie być rodzajową, zagraża realizacji dwóch wyżej wymienionych celów. Zatem charakter rodzajowy danej nazwy nie może zostać uznany za nabyty w trakcie całego postępowania poprzedzającego rozstrzygnięcie Komisji w przedmiocie wniosku o rejestrację.

54 Mając na uwadze powyższe rozważania, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 3 ust. 1 i 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 należy interpretować w taki sposób, że nazwy danego środka spożywczego zawierającej odniesienia geograficzne, której dotyczy wniosek o rejestrację jako ChNP lub ChOG w rozumieniu tego rozporządzenia, nie można uznać za rodzajową w okresie, w którym władze krajowe mogą przekazać ewentualnie ten wniosek o rejestrację Komisji. Nie można przyjąć, że dana nazwa ma charakter rodzajowy w rozumieniu zmienionego rozporządzenia nr 2081/92, jeżeli Komisja nie dokonała rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o rejestrację w stosownym przypadku, odrzucając ten wniosek konkretnie z tego względu, że dana nazwa stała się rodzajowa.

W przedmiocie pytania drugiego

55 W drugim pytaniu sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 w związku z art. 2 dyrektywy 2000/13 należy dokonywać w ten sposób, że nazwa produktu spożywczego zawierająca odwołanie do miejsca, niezarejestrowana jako ChNP lub jako ChOG, może być zgodnie z prawem stosowana przez producentów, którzy stosowali ją w dobrej wierze i w sposób ciągły przed wejściem w życie rozporządzenia nr 2081/92 i w okresie następującym po tym wejściu w życie.

W przedmiocie dopuszczalności pytania

56 Rząd włoski i Associazione fra Produttori per la Tutela del „Salame Felino” twierdzą, że pytanie drugie jest niedopuszczalne. W szczególności rząd włoski podnosi, że wspomniane pytanie jest bez znaczenia względem celu sporu przed sądem krajowym, ponieważ żaden przepis wspólnotowy lub krajowy dotyczący etykietowania produktów nie uwzględnia dobrej wiary podmiotu gospodarczego, który wprowadził na rynek produkt oznaczony w sposób wprowadzający w błąd.

- 57 Należy jednak stwierdzić, że wspomniany argument dotyczący istoty pytania, z którym zwrócił się sąd krajowy, nie ma znaczenia dla dopuszczalności tego pytania.

Co do istoty

- 58 Na wstępie należy przypomnieć, tak jak uczyniła to rzecznik generalna w pkt 49 swojej opinii, że pomimo istnienia różnic pomiędzy dyrektywą 2000/13 a zmienionym rozporządzeniem nr 2081/92, w odniesieniu zarówno do ich celu, jak i zakresu przyznawanej ochrony, umieszczenie nazwy geograficznej na etykiecie środka spożywczego może, w takiej sytuacji jak przed sądem krajowym, należeć jednocześnie do zakresu stosowania tych dwóch instrumentów prawnych.
- 59 Jednakże w ramach sporu przed sądem krajowym zadaniem wspomnianego sądu jest orzeczenie jedynie w przedmiocie tego, czy mając na uwadze art. 2 dekretu ustawodawczego nr 109/92 dokonujący transpozycji art. 2 dyrektywy 2000/13, GSI mogła wprowadzić konsumenta w błąd, umieszczając na etykiecie produktów wprowadzanych przez nią na rynek nazwę „Salame tipo Felino”. Sąd krajowy zastanawia się zatem, czy okoliczność, że nazwa rozpatrywana w sprawie przed sądem krajowym niezarejestrowana jako ChNP lub ChOG jest używana przez producentów w dobrej wierze i w sposób ciągły przez długi czas czasu, ma wpływ na ocenę mylącego charakteru rozpatrywanej przed sądem krajowym etykiety.
- 60 W tym względzie należy przypomnieć, że Trybunał co do zasady nie ma obowiązku orzekania w przedmiocie zagadnienia, czy etykieta niektórych produktów może wprowadzać nabywcę lub konsumenta w błąd ani rozstrzygania kwestii ewentualnie mylącego charakteru nazwy, pod którą sprzedawany jest dany produkt. Zadanie to należy do sądu krajowego (zob. w szczególności wyroki: z dnia 16 lipca 1998 r. w sprawie C-210/96 Gut Springenheide i Tusky, Rec. s. I-4657, pkt 30; z dnia 12 września 2000 r. w sprawie C-366/98 Geffroy, Rec. s. I 6579, pkt 18, 19). Jednakże Trybunał, orzekając w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, może w razie potrzeby dostarczyć wskazówek dla sądu krajowego w odniesieniu do wydawanego przez ten sąd rozstrzygnięcia (zob. ww. wyrok w sprawie Geffroy, pkt 20).

- 61 Z orzecnictwa Trybunału wynika, że celem dokonania oceny zdolności wprowadzenia w błąd przez nazwę znajdującą się na etykiecie, sąd krajowy powinien przede wszystkim uwzględnić przypuszczalne oczekiwania przeciętnego, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego konsumenta co do źródła, pochodzenia i jakości dotyczących danego środka spożywczego, przy czym najważniejsze jest, żeby konsument nie został wprowadzony w błąd i żeby nie został skłoniony do błędnego uznania, iż źródło, pochodzenie lub jakość danego produktu są inne niż w rzeczywistości (zob. podobnie wyrok z dnia 6 lipca 1995 r. w sprawie C-470/93 Mars, Rec. s. I-1923, pkt 24; ww. wyrok w sprawie Gut Springenheide i Tusky, pkt 31; wyrok z dnia 13 stycznia 2000 r. w sprawie C-220/98 Estée Lauder, Rec. s. I-117, pkt 30).
- 62 Wśród elementów podlegających uwzględnieniu przy ocenie ewentualnie mylącego charakteru etykiety rozpatrywanej przed sądem krajowym czas, w którym nazwa była stosowana, stanowi czynnik obiektywny, który mógłby wpłynąć na oczekiwania rozsądnego konsumenta. Natomiast ewentualnie dobra wiara producenta lub detalisty, która stanowi element subiektywny, nie może wpłynąć na obiektywne wrażenie wywarne na konsumentach poprzez stosowanie nazwy geograficznej na etykiecie.
- 63 Mając na względzie powyższe rozważania, na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że wykładni art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 zmienionego rozporządzenia nr 2081/92 w związku z art. 2 dyrektywy 2000/13 należy dokonywać w ten sposób, że nazwa produktu spożywczego zawierająca odwołanie do miejsca, niezarejestrowana jako ChNP lub jako ChOG, może być zgodnie z prawem stosowana, pod warunkiem że etykieta produktu w ten sposób nazwanego nie wprowadza w błąd przeciętnego, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego konsumenta. Dokonując oceny, czy tak jest w istocie, sąd krajowy może uwzględnić czas używania danej nazwy. Natomiast ewentualnie dobra wiara producenta lub detalisty nie ma znaczenia w tym względzie.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 64 W pytaniu trzecim sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy na podstawie dyrektywy 89/104 właściciel wspólnego znaku towarowego dotyczącego określonego środka spożywczego, który zawiera odniesienie geograficzne identyczne co nazwa rozpatrywana w sprawie przed sądem krajowym, może sprzeciwić się stosowaniu tej nazwy.
- 65 Rząd włoski podnosi, że pytanie trzecie jest niedopuszczalne, gdyż sprawa przed sądem krajowym nie dotyczy wspólnych znaków towarowych. Rząd ten stwierdza, że region Emilia-Romagna, który nałożył omawianą przed sądem krajowym karę na GSI, nie jest ani właścicielem znaku, ani też nie twierdzi, iż GSI naruszyła jakikolwiek wspólny znak towarowy. Ponadto rząd włoski przypomniał na rozprawie, że sąd krajowy zainteresowany był wyłącznie tym, czy oznakowanie „Salame tipo Felino” stosowane przez GSI mogło wprowadzać w błąd konsumentów co do rzeczywistego źródła rozpatrywanego produktu. Pomimo udziału w postępowaniu stowarzyszenia producentów lokalnych będącego właścicielem wspólnego znaku „Salame Felino” zarzut ewentualnego naruszenia wspólnego znaku towarowego nie został podniesiony w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 66 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przypomnianym w pkt 37 niniejszego wyroku w ramach postępowania w trybie art. 234 WE Trybunał nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie pytań prejudycjalnych postawionych przez sąd krajowy, gdy pytania te nie mają w sposób oczywisty żadnego związku z okolicznościami faktycznymi bądź przedmiotem sporu przed sądem krajowym i nie odpowiadają obiektywnej potrzebie rozstrzygnięcia tego sporu.
- 67 Tymczasem zostało ustalone, że w ramach tego sporu do sądu krajowego zwrócono się o rozstrzygnięcie wyłącznie w przedmiocie tego, czy etykieta kiełbas salami nazwanych „Salame tipo Felino” może wprowadzić konsumenta w błąd, i co za tym idzie, narusza przepisy krajowe dokonujące transpozycji dyrektywy 2000/13.

68 Zatem pytanie, czy właściciel wspólnego znaku towarowego dotyczącego danego środka spożywczego, który zawiera odniesienie geograficzne identyczne co nazwa rozpatrywana w sprawie przed sądem krajowym, może sprzeciwić się stosowaniu tej nazwy, jest oczywiście nieistotne dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu i należy je w związku z tym uznać za niedopuszczalne.

W przedmiocie kosztów

69 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Wykładni art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych, zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2796/2000 z dnia 20 grudnia 2000 r., należy dokonywać w taki sposób, że nazwy danego środka spożywczego zawierającej odniesienia geograficzne, której dotyczy wnioski o rejestrację jako chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego w rozumieniu rozporządzenia nr 2081/92 zmienionego rozporządzeniem nr 2796/2000, nie można uznać za rodzajową w okresie, w którym władze krajowe mogą przekazać ewentualnie ten wniosek o rejestrację Komisji Wspólnot Europejskich. Nie można przyjąć, że dana nazwa ma charakter rodzajowy w rozumieniu rozporządzenia nr 2081/92, zmienionego rozporządzeniem nr 2796/2000, jeżeli Komisja nie dokonała rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o rejestrację w stosownym przypadku, odrzucając ten wniosek konkretnie z tego względu, że dana nazwa stała się rodzajowa.

- 2) Wykładni art. 3 ust. 1 i art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 2081/92, zmienionego rozporządzeniem nr 2796/2000, w związku z art. 2 dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych należy dokonywać w ten sposób, że nazwa produktu spożywczego zawierająca odwołanie do miejsca, niezarejestrowana jako chroniona nazwa pochodzenia lub jako chronione oznaczenie geograficzne, może być zgodnie z prawem stosowana, pod warunkiem że etykieta produktu w ten sposób nazwanego nie wprowadza w błąd przeciętnego, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego konsumenta. Dokonując oceny, czy tak jest w istocie, sąd krajowy może uwzględnić czas używania danej nazwy. Natomiast ewentualnie dobra wiara producenta lub detalisty nie ma znaczenia w tym względzie.

Podpisy